

Mudrcové.

Starý okop polní batterie u lesíka, na polo sesutý, zarostlý křovím, už dobrých sto let o samotě v polích stojí. Samojediný zůstal ze všech okopů a náspů, které tu planinou dlouhým pruhem se táhly, kryjíce početná pruská děla, namířená proti císařské armádě zákopy chráněné. Teď podobá se dávnověké mohyle, v níž pasáci za mlhavých jiter a studených podvečerů oheň sobě topí a s níž do dálky halekají.

L. 1778 za války o dědictví bavorské všecken kraj při Medhují a horním Labi, hostě dvě armády, podobal se nesmírnému mraveništi. V čele pruského vojska Fridrich, naproti Josef, oba filosofové. Hustá mlha ulehla na krajinu jako hluboké jezero; bylo záhy zrána, ticho, hluch, jako by ani vojáků nebylo na blízku. Nikde nesměli zvonit; ale místo zvuku zavzněl zpěv mužského hlasu: „Kdo ochrany Nejvyššího —“

Tuto píseň zaslechl Václav Suk, obecný voják císařského pluku v. Hiller, stojí daleko na přední strážnici na pokraji travnatého dolu. Husté křoví do pola ho skrývalo. Že zima bylo, vyhrnul si až pod třírohý klobouk šedý plášť, tak že mu copánek nebylo vidět. Tu ta píseň — a jako by zrovna naproti! Tam již nepřítel — jak to?

Suk nejraději tak nějakou světskou s kamarády při ohni, nebo před stanem mladé markytánky, ale

tentokráte jím pobožný zpěv hnul. Zpívalať ho doma babička od světnice do komory, od komory na půdu, když pantofličky klapajíc budila všecko stavení.

Suk spustil také; hlas naproti na chvílku se zarazil, pak na novo zazvučel a vlnami zvolna stoupající mlhy nesla se starodávná píseň.

Václav však dlouho nevydržel; zvědavost mu nedala. Ten tam za úvalem notoval dále jako kantor a zdálo se, že chce ty verše dozpívati, jako Suková bába dělávala.

„Hé ty tam, jsi voják?“

S takovou začal Suk hovor a nemluvil do hluché mlhy. Dověděl se, že rozmlouvá s vojákem, s pruskou přední stráží.

„A jak to, tys Bramburák a mluviš česky?“

„Jsem Čech, z Kladska od českých hranic. Sloužím po vůli Boží už druhý rok —“

„Je pobožný,“ pomyslíl sobě Suk. „Jistě helvit,“ a vyslovil svoji domněnku na hlas. Prusák přisvědčil.

„A jak ti říkají?“

„Jan Koláčný.“

„Ale my tak povídáme — co by nám asi naši páni — ?!“

„Co děláme něco zlého?“

„Toť, jsme krajané, oba Češi. Kdy pak se tohle trefí!“

Hovor uvázl. Suk viděl řidnoucí mlhou silhouettu pruského vojáka ve špičatém čáku, podobném biskupské čepici. Stál u starého košatého buku. Za chvíli Suk začal: „Je to dnes zima —“

„Je. Pojď se ohřát,“ — a Koláčný to řekl tak upřímně, jako by stál na prahu zachumelené horské své chalupy.

„Kam?“

„Sem, ke mně. Mám plnou láhev —“

Suk se zarazil. Nedůvěra se probudila. Lesť nějaká — a pak jíti z vykázaného místa! Koláčný mu porozuměl.

„Neboj se, příteli! Jak bych ti mohl ublížit? — Odložme zbraň a každý na půl cesty.“ — Tento hlas neklame a Suk viděl, an Koláčný pušku opírá o kmen. Ohledl se a šel. Na půl cestě potkali se oba vojáci. Pruský nepřítel podával s nelíčenou upřímností ruku.

„Jen pojď a neboj se, vždyť jsme sobě nic zlého neudělali, jsme bratři, jedné krve; co nám do toho, co si potentáti udělali?“ děl helvet, pismák, potomek bratrských emigrantů; a veselý hoch z království mu porozuměl.

Jak tito zde uvažovali, tak uvažovali zajisté před nimi mnozí a bude uvažováno vždy, ať jsou králové filosofy nebo dle snu Platonova filosofové králi. —

„A tuhle to skončilo,“ dodal starý kmotr, jenž mi ten příběh dle dávných pamětí vypravoval, a ukázal mi na zpustlou batterii, v níž jsme odpočívali. — „Oba mudrlanti zabrali se do hovoru, a stihli je. Tuto zde seděl pruský král a sem přivedli na soud Koláčného. Pověděl všechno a za chvíli ho tamto za batterii zastřelili. Ten druhý sic olovu a prachu ušel. Proběhl však krvavou ulicí a Bůh ví, kde si ostatní trest odskákal.“

Toť, co do vojska, které mudruje a uvažuje.

